

רשימת ערכי המפתחות

ט. רשות היחיד - ד' על ד', וגובה י', ומנין מחיצות	גירושין חצי שיעור
י. חורי רשות היחיד	מקושש
יא. חוקקין ומשלימין	סוכה
יב. חקק בה להשלימה לעשרה	עירובין
יג. רשות הרבים	פרה אדומה
יד. עמוד שרבים מכתפים עליו, וגומא	קבלה
טו. תל המתלקט עשרה מתוך ד' אמות	קנין חצר
טז. חורי רשות הרבים	שבת קודש
יז. כרמלית, וחצר שלא עירבו	א. כללי
יח. קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה	ב. כותב
יט. ציורים שונים	ג. מלאכת הוצאה - ועקירה והנחה
כ. מקום פטור	ד. עקירה והנחה על מקום ד' על ד'.
כא. כוורת	ה. זה עוקר וזה מניח, והנחה שלא מכח העקירה
כב. מעביר ד' אמות ברה"ר	ו. קלוטה כמי שהונחה דמיא
שגגות	ז. מהלך כעומד
	ח. מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע

מפתחות

ריווח של ג' טפחים בין החלקים הרי זה בגדר מחיצה, רק שבסוכה צריכים תוך ג' משום שבסוכה צריכים שכל המחיצה תהי' סמוכה להסכך, כלומר מחוברת להסכך, ואילו אם יש ביניהם ג' טפחים אין החלק התחתון מחובר להסכך, אבל בשבת אין צריכים שכל המחיצה תהי' סמוכה להמקום שיש שם גובה של י', אלא צריכים רק שיהי' מחיצה, ולכן אין צורך לקרב את שני החלקים זה לזה ע"י לבוד.

צ'.

בענין אם העשרה טפחים הם כי מצרפין את עובי התקרה, או האם העשרה הם ע"י צירוף האדמה שתחת המחיצות החיצוניות שהם כנגד החקק.

פ"ח, צ' (קטע "וכבר הבאנו" ולהלן שם).

עירובין

שכדי להחשב שהוא עירובו הם במקום אחד לא מספיק בזה שמותר לטלטל, אלא צריכים שיהיו הוא ועירובו ביחד במקום אחד דהיינו שהכל יהי' נחשב כרמלית אחת, וזה נפעל ע"י התשמיש ע"י הדחק שמחבר אותן יחד, ונהי שתשמיש ע"י הדחק לא מהני לבטל את הדין של כרמלית ולחברו לרה"ר, אבל לחבר שתי כרמליות ולעשותן כרמלית אחת שפיר מהני.

קי"ז.

פרה אדומה

בענין מה שרבי עקיבא מטמא בשרץ בתוך התנור והעביר מי חטאת מעל התנור, וכן בענין אם הזה וההזאה הלכה מעל התנור (זבחים דף צ"ג ע"א).

י' סק"א.

קבלה

בענין מה שבעי מיני' רבי אסי מרבי יוחנן אם

גירושין

דברי הבבלי שאפילו רבנן סוברים בייציאות שבת שקלוטה לאו כמי שהונחה דמיא הרי הם סוברים שסגי בזה שהגט הגיע לבין המחיצות של חצרה של האשה, כי אין צריכים שהגט ינוח בחצרה אלא סגי בזה שהוא "מינטר" בתוך מחיצות החצר. ודברי הירושלמי שגם רבנן סוברים שקלוטה כמי שהונחה דמיא, ורק בשבת סבירא להו שלא סגי בזה כדי לחייבו, משום שכתוב לא תעשה מלאכה, ובקלוטה כמי שהונחה דמיא ההנחה נעשית מאל"י

י' סק"ז.

חצי שיעור

הדרך שבדברים שאינם איסורי אכילה אפילו איסור דרבנן ליכא.

קט"ו.

מקושש

בענין אם המקושש העביר ד"א ברה"ר, או תלש, או עמר.

נ"ז.

סוכה

"אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים פסולה, פחות משלשה כשרה" ודרכי הראשונים בזה.

צ'.

שני דרכים איך לחלק בין שבת לסוכה ושרק בסוכה צריכים שלא יהי' מרחק של ג' טפחים, א', שאם כל העשרה טפחים אינם ביחד אין זה בגדר מחיצה, ולכן בסוכה צריכים לקרב אותם ע"י לבוד, אבל בשבת לא בעינן שם של מחיצה אלא סגי בזה שיש הפסק ניכר של י' טפחים שמעכב את הרבים מלבקוע לשם. ב', שלעולם גם בשבת צריכים מחיצה, ובאמת גם אם יש

הי' מקבל דם ונפחתו שולי המזרק לפני שהגיע הדם לאויר הכלי, אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא (זבחים דף כ"ה ע"ב).
י' סק"ב.

קנין חצר

שאפילו רבנן שטוברים ביציאות שבת שקלוטה לאו כמי שהונחה דמיא הרי הם טוברים שסגי בזה שההפץ הגיע לבין המחיצות של החצר, כי אין צריכים שההפץ ינוח בהחצר אלא סגי בזה שהוא "מינטר" בתוך מחיצות החצר.
י' סק"ז.

ביאור ספיקת רבא אם הוא קונה היכא שזרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר, האם אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא, וכן בענין מה שפשיטא לו שאם הוא מתגלגל על גבי הארץ הרי זה בודאי מהני.
י' סק"ז.

שבת קודש

א. כללי

שי"ל שיש חסרון של כלאחר יד רק כשהוציא בדרך שבכלל אינו הדרך איך להוציא, כגון שקשרו בשערות ראשו וכדומה, אבל היכא שעשה את המלאכה בדרך שדרכה להעשות רק שעשה אותה בחומרים שאין דרכם להעשות כך אין בזה חסרון של כלאחר יד אלא חסרון של שלא כדרך.
ו'.

ב. כותב

בענין שר"ג מחייב אם כתב אות אחת שחרית ואות אחת ערבית, ותניא שאפילו בכתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת אחרת.

כ"ב (קטע "ועי' ברש"ש").

ג. מלאכת הוצאה - ועקירה והנחה

המקורות בתורה שבביל מלאכת הוצאה ותולדותי'.
א'.

בענין המקור לזורק מרה"י לרה"ר ובענין אם הי' בהמשכן.

א' סק"ח.

דעת הרמב"ם שרק המעביר מרה"י לרה"ר הוא ציור של אב אבל מושיט וזורק הם תולדות.

א' סק"ו.

בענין אם הכנסה מרה"ר לרה"י היא תולדה או ציור של האב.

א' סק"ב סק"ד, ג'.

דעת הירושלמי שמושיט מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע הוא אב בפני עצמו ושיש באמת מ' אבות מלאכה.

א' סק"ה.

דברי רש"י שהיכא שעקר מרה"י שלא על מנת להוציא לרה"ר ואח"כ נמלך להוציא אינו חייב, אבל במעביר ד"א ברה"ר הרי הוא חייב אפילו אם עקר שלא על מנת להעביר ורק אח"כ נמלך להוציא, וביאורו של התוצאות חיים שבמלאכת הוצאה צריכים עקירה מהרשות, ולכן בשעת העקירה צריכים שיהי' בדעתו להוציאו מהרשות, אבל במעביר ד"א סגי בעקירה מן הקרקע ומש"ה סגי בזה שהוא מתכוין לעשות עקירה מן מהקרקע, ולכן אין צורך שיתכוין להעבירו ד"א.

א' סק"ו.

דרכו של הגר"ח שבמלאכת הוצאה מהות המלאכה היא העקירה מרשות היחיד וההנחה ברה"ר, ואילו עצם העברת הרשות מרשות היחיד לרה"ר אינה חלק מגוף המלאכה אלא רק הדרך איך להמציא עקירה ברה"י והנחה ברה"ר, משא"כ במעביר ד"א ברה"ר עצם העברת השטח של ד"א היא חלק מגוף המלאכה ולא תנאי צדדי.

א' סק"י, ב'.

גדר חדש ביסוד מלאכת הוצאה.

א' סק"ז סק"ט.

דברי השפת אמת שיסוד המלאכה הוא היציאה מהרשות, ומה שצריכים הנחה הרי

זה כדי שהיציאה תהי' יציאה גמורה.

ב', ג', ח' סק"ח, כ"ב (קטע "והנה
הא שצריכים").

הדרך שיש ללמוד מדברי הרמב"ן שיסוד
המלאכה הוא נושא משא, רק שגזירת
הכתוב היא שהיינו רק כשהוא מוציא
מרשות לרשות.

ב' סק"ד.

דברי רש"י שצריכים עקירה והנחה כי
"אין דרך הוצאה בלא עקירה והנחה".

ב' סק"ג.

בענין שאי אפשר לחייב שנים עבור עקירה
אחת והנחה אחת.

י"א.

ביאור הספק אם עקירת גופו כעקירת חפץ
ממקומו דמי או לא.

ז'.

בענין ידו בתר גופו גרירא, ובענין אגד יד
שמי' אגד.

ח'.

בענין אם עומד לכתף חשיב הנחה שאינה
צריכה לגופה, א"נ הנחה שאינה חשובה,
או האם בכלל אינה נחשבת בגדר הנחה
אלא הרי זה נחשב שהוא באמצע תנועתו.

ל"ב.

בענין היכא שעמד בשתי כוונות, דהיינו גם
לפוש וגם לכתף.

ל"ב.

בענין אם מיקרי עקירה היכא שעקר ממי
שעמד לכתף.

ל"ב.

שהמהות של מעשה עקירה ומעשה הנחה
אינה רק שהחפץ נעקר או הונח, אלא גם
שהמקום נתרוקן או נתמלא מהחפץ.

ט'.

שיטת רש"י שהעובדא שהחפץ מתגלגל על
הקרקע אינו נחשב חסרון בהנחה, ותוס'
שסוברים ששפיר חשיב חסרון.

י"ט סק"ג, כ"ה, כ"ח.

בענין מים על גבי מים, ואגוז על גבי מים,
ואגוז בכלי וכלי על גבי מים.

כ"ח - ל"א.

דרכו של הרמב"ם שמים לא מיקרי מקום
של ד' על ד'.

ל"א

שאם החפץ הוא פחות מג' סמוך לקרקע,
והוא מוחזק כך בלי לזוז, הרי הוא נחשב
כנח, אבל אם הוא זו אינו נחשב כנח.

כ"ז.

בענין מה שהמעביר מרה"י לרה"ר דרך
אסקופה אינו חייב אם נח על האסקופה:
במה נחשב שנח על האסקופה, האם
הכוונה היא שהניחו על האסקופה, או
אפילו אם לא הניחו סגי בזה שעצר את ידו
מלזוז, או אפילו אם לא עצר את ידו מלזוז
סגי בזה שהוא עצמו עומד במקומו ואינו
זו ממקומו.

קכ"ב.

ד. עקירה והנחה על מקום ד' על ד'.

בענין מה שפירש"י שצריכים עקירה והנחה
מעל גבי מקום ד' על ד' כי מקום כזה "חשוב
למיהוי הנחתו הנחה ועקירתו עקירה", דלמה
בחפץ קטן מאד לא סגי בפחות מזה, וכן
למה סגי בזה לחפץ גדול מאד.

ט'.

לפי טעמו הנ"ל של רש"י מה היא סברת
הגמרא לחלק בין עקירה להנחה ושרק
עקירה צריכה להיות מעל גבי ד' על ד' אבל
הנחה אינה צריכה להיות על גבי ד' על ד'.

י"ז (קטע "ועכ"פ").

עוד בדברי רש"י הנ"ל, וטעמו של הר"י
שצריכים ד' על ד' משום שכתוב ממקומו,
וטעמו של ר"ת משום שכן היא הרגילות
וממילא מן הסתם כן הי' בהמשכן.

י' סק"ח סק"ט, י"ג, י"ח סק"ב,
י"ט סק"ב, כ"א, כ"ו, כ"ט (קטע
אחרון), ע"ה, צ"ג, צ"ח.

דברי רב חסדא שברה"י לא בעינן הנחה על
גבי ד' על ד', ובענין אם הוא סובר כן גם
בנוגע לעקירה.

צ"ט.

ביאור "ידו של אדם חשובה לו כד' על ד'.

כ"א.

בענין אחשבי' למקום שאין בו ד' על ד' כמו פי כלב.

ס"ט, צ"ג.

בענין היכא שנח על גבי חפץ אבל חלק מהחפץ שמשלים את התנאי שצריכים חפץ שהוא ד' על ד' בולט לרשות אחרת.

ע"ה.

שהיכא שיש חפץ גדול וכולטת ממנו פינה שאי אפשר לרבע בה ד' על ד', והניח על אותה פינה, דבודאי חשיב בגדר הנחה על גבי ד' על ד' כיון שהניח על גבי חפץ שיש בו ד' על ד'.

צ"ג, צ"ד (קטע ראשון).

בענין אם מדרבנן אסור לעשות עקירה והנחה מעל פחות מד' על ד'.

ע"ח.

ה. זה עוקר וזה מניח, והנחה שלא מכח העקירה

בענין זה עוקר וזה מניח ושנים שעשאוהו, ושהוצאה יש חסרון מיוחד בזה שההנחה לא היתה מכח העקירה.

כ"ב.

בענין עקר אדם אחר ממקומו וקיבל את החפץ במקום שלא הי' מיועד לנוח שם, ובענין היכא שעקר הזורק עצמו ועשה כן.

כ"ב.

שהיכא שהוציא הבעל הבית את ידו כדי להניח לתוך ידו של העני, והעני תפס מהבעל הבית, לכאורה הרי זה נחשב שהעני עשה את ההנחה.

ע"ג.

שהיכא שהעני הי' תופס חפץ בידו כדי שלא יפול, ופתח את ידו כדי שהבעל הבית יקח מידו הרי הבעל הבית עשה עקירה שלימה, רק שבכל זאת סובר הרשב"א שגם העני עשה איסור דרבנן כיון שעשה מעשה.

ע"ג.

בענין נתכוין לזרוק שמונה זורק ארבע, וציורים שונים בזה.

כ"ב (קטע "והנה קי"ל" ולהלן שם).

ו. קלוטה כמי שהונחה דמיא

ביאורים שונים בקלוטה כמי שהונחה דמיא.

י' סק"א סק"י, ט"ו, ט"ז (קטע ראשון), ק"ד.

הקושיא למה הזורק ד' אמות ברה"ר חייב, נימא שקלוטה כמי שהונחה דמיא,

י' סק"ב סק"י, ט"ז (קטע ראשון וקטע "והנה להלן").

הסוכרים ששייך לומר קלוטה כמי שהונחה דמיא רק מרשות לרשות.

י' סק"ב, י"א (קטע אחרון), ט"ז (קטע ראשון וקטע "והנה להלן").

הדרך שאמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא רק לחומרא אבל לא לקולא.

י' סק"ג סק"ה, ט"ז (קטע "מיהו להלן").

הדרך שאמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא רק כשמתחדש עי"ז דין מסוים.

י' סק"ג.

בענין מה שרבי עקיבא מטמא בשרץ בתוך התנור והעביר מי חטאת מעל התנור, וכן בענין אם הזה וההזאה הלכה מעל התנור (זבחים דף צ"ג ע"א).

י' סק"א.

בענין מה שבעי מיני' רבי אסי מרבי יוחנן אם הי' מקבל דם ונפחתו שולי המזרק לפני שהגיע הדם לאויר הכלי, אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא (זבחים דף כ"ה ע"ב).

י' סק"ב.

בענין לומר קלוטה כמי שהונחה דמיא, א"נ דסגי בהנחה על גבי זיו כל שהוא, רק לענין להחשב הנחה אבל לא סגי בכך לעקירה, ובענין למה אין סברא לחלק כהנ"ל בנוגע ל"ביתא כמאן דמליא דמיא".

י' סק"ח, י"ט סק"ב.

הדרך שהגדר של כמי שהונחה דמיא הוא דחשיבא הנחה, אבל לא הנחה קבועה, רק

שגם הנחה כזו היא מספיק כדי לחייב, אבל מ"מ גם העקירה הראשונה לא נתבטלה ומש"ה היכא ששוב נעקרה והמשיכה לזו הרי זה נחשב שזו גם מחמת העקירה הראשונה.

י' סק"ד.

דברי תוס' שאם קלוטה כמי שהונחה דמיא אי אפשר ללמוד זורק ממושיט.

י' סק"ה.

בענין היכא שזרק מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע, ובין שתי ההעברות ברה"ר יש ד"א, דתנן שהוא חייב, איך צריך להיות הדין אם סוברים שקלוטה כמי שהונחה דמיא.

ט"ז (קטע "והנה להלן" ולהלן שם), קכ"א.

ז. מהלך כעומד

בענין מהלך כעומד.

ל"ג - ל"ז.

שני דרכים בכיור דברי בן עזאי שמהלך הוא כעומד.

ל"ג.

בענין למה מהלך כעומד אינו בגדר עומד לכתף.

ל"ד.

בענין אם בן עזאי סובר שגם רץ הוא כעומד.

ל"ג.

קושיית הירושלמי איך משכחת לפי בן עזאי חיוב של מעביר ד' אמות ברה"ר.

ט"ז (קטע ראשון), ל"ג, ל"ה.

דברי הרשב"א בשם הראב"ד שבן עזאי סובר מהלך כעומד רק ברה"ר אבל לא ברה"י או במקום פטור.

ל"ד.

ספיקת הריב"א מה הדין לפי בן עזאי אם עמד לפוש באמצע הד' אמות.

ל"ה.

ספיקת הריב"א מה הדין לפי בן עזאי אם לא עמד בסוף הד' אמות אלא אחר לקח את החפץ מידו, שני ביאורים בספקו.

ל"ה.

הדרך שבן עזאי סובר שמהלך הוא כעומד רק מרשות לרשות, דהיינו שאע"פ שהמשיך ללכת אחרי שנכנס להרשות בכל זאת הרי זה נחשב שעשה הנחה.

ט"ז (קטע ראשון).

ח. מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע

דעת רש"י שלא רק מושיט, אלא גם מעביר מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע חייב, ודעת הרשב"א שחולק.

א' סק"א סק"ט.

בענין מוציא מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע, באופן שהוא עשה גם את העקירה וגם את ההנחה (דלא כמו במושיט שחבירו עשה את ההנחה), למעלה מיו"ד, ולמטה מיו"ד, וכן את עבר פחות מד"א ברה"ר.

י"ב.

טעמים למה לא ללמוד זורק ממושיט.

י"ג.

בענין אם ילפינן זורק ממושיט, למה אי אפשר ללמוד שתי דיוטות מדיוטא אחת.

י"ד.

ט. רשות היחיד - ד' על ד', וגובה י', ומנין מחיצות

שאיור הרשות הוא רק עד י', ולכן ברה"ר למעלה מ' הוא מקום פטור, אבל רה"י עולה עד לרקיע כי האיור אינו בגדר איור הרשות אלא גם האיור הוא גוף הרשות.

צ"ט.

בענין אם הדין של ד' על ד' הוא ביסודו דין של שיעור, או האם זה משום שזה מה שנחשב מקום שימוש.

מ"א (קטע ראשון).

השיטות שכדי להחשב רה"י צריכים חלל של ד' על ד' בין המחיצות ואין עובי המחיצות מצטרף.

מ"א, ק"ו, ק"י.

בענין למה כדי להיות רה"י צריכים גובה י'.

מ"א (קטע "והנה רש"י").

מ"ב (קטע אחרון).

דהיכא שפתוח המבוי או החצר לרה"ר, כיון דזמנין דחקי ביה רבים ועיילי לגוי, אין עליהם מן התורה שם רה"י.

מ"ב (קטע אחרון).

בענין דברי רבי יהודה שבשני בתים בשני צדי רשות הרבים עושה לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע, כלומר דהוי רשות היחיד ולא מפריע מה שרבים עוברים שם, האם טעמו הוא משום דס"ל דסגי מן התורה בשתי מחיצות, או האם טעמו הוא משום שהוא סובר שלחי וקורה הם משום מחיצה.

נ"ג.

פסי ביראות.

נ"ג (קטע "דהנה בהמשנה").

בענין רבים מבטלים מחיצות.

נ"ג.

בענין מחיצות שאינן מעכבין את הרבים כלל.

ס"א.

בענין מחיצות שנעשות מאליהן.

ס"א.

בענין אם צריכים את היכולת לראות את המחיצה מאמצע המקום המוקף, והאם צריכים לראות דוקא את העשרה טפחים התחתונים שקובעים את הדין של מחיצה, והאם צריכים לראות גם את המחיצה הרביעית שצריכים אותה רק מדרבנן, ומה הדין היכא שאי אפשר לראות לא מחמת מרחק אלא משום שיש שם דבר המפסיק.

ס"א.

י. חורי רשות היחיד

דברי הגר"ח שחורי רה"י אינם בטלים להרה"י באופן שגם הם נחשבים חלק מהרה"י, אלא לעולם הרי הם מקום נפרד שאיננו רשות היחיד רק שיש להם הדינים של רה"י.

ק"י (קטע "והגר"ח כתב").

בענין אם צריכים שהחור יהי בגודל ד' על ד'.

ק"י (קטע "ולפי הנ"ל הקשה").

ג' שיטות בענין היכא שיש מחיצות בגובה י' ואין ביניהם חלל של ד' על ד' אבל למעלה בצירוף עובי המחיצות יש שיעור של ד' על ד': א', שגם למעלה אינו בגדר רה"י, ב', שלמעלה הוא שפיר בגדר רשות היחיד, ג', שרק אם ראוי להניח דף למעלה הרי זה בגדר רה"י, אבל למטה בין המחיצות לכו"ע אינו בגדר רה"י, ובענין למה לא חשיב לכה"פ בגדר חורי רה"י.

מ"א, פ"ח, ק"ו (קטע ראשון).

דברי השפת אמת שהדין נותן שלתוכו של הבית יש דין של חורי רה"י.

פ"ה.

בענין אם ידו של אדם ברה"ר למעלה מי' חשיבא רה"י כיון שהיא כד' על ד'.

כ"א.

בענין אם סגי במחיצות י' או האם צריכים גם חלל י'.

ע"ז.

שיטת רש"י שעמוד שיש בו ד' על ד' והוא גבוה יו"ד חשיב רשות היחיד עד לרקיע כי אמרינן גוד אסיק מחיצות, ושיטת הרמב"ן שבכה"ג לא אמרינן גוד אסיק, אשר לכן רק גג העמוד הוא רה"י אבל אין להאזיר דין של רה"י.

כ"ו (קטע ראשון), מ"א (קטע "והנה

רש"י" ולהלן שם), נ"ב סק"א, פ"א,

פ"ח, צ"ד (קטע "והשפ"א").

דברי הגר"ח בדעת הרמב"ם שכדי להחשב רה"י עד לרקיע אין צריכים לומר גוד אסיק, אלא גם בלי זה, בזה שיש מחיצות עד י' על ידי צדדי העמוד הרי המקום נקרא "גדור" עד לרקיע.

מ"א (קטע "והגר"ח"), פ"ח.

בענין אם מן התורה צריכים ד' מחיצות כדי להחשב רה"י, או לכל הפחות ג' ולחי, או האם מן התורה מספיק בג' מחיצות או לכל הפחות ב' (ולא משנה אם הן כמין גם או אם הן זו כנגד זו) ולחי.

מ"ב.

שאם יש ב' מחיצות זו כנגד זו, וגם לחי, אבל רשות הרבים מהלכת בין המחיצות, לא מהני הלחי.

שחורי רה"י אינם רה"י בזכות עצמם כי איירי שאין בו ד' על ד', והמהרש"א שכתב גם משום שאין בתוכו גובה י', והשגת השפ"א שאין צורך שיהי' בו גובה י' כי החור הוא בגובה י' מהקרקע וא"כ הרי הוא כראש העמוד, והראש יוסף שכתב שלא מהני מה שהוא בגובה י' מהקרקע כי אי אפשר לומר גוד אסיק כיון שיש להחור תקרה, והשגת השפת אמת על זה.

צ"ד.

ציורים שונים של חור המפולש בכותל המפריד בין רה"י לרה"ר.

צ"ד - צ"ח.

יא. חוקקין ומשלימין

בענין המחלוקת בין רבי מאיר וחכמים אם אומרים חוקקין ומשלימין (רבי מאיר) או לא (חכמים).

מ"א (קטע "והנה לפי רבי מאיר").

שאומרים חוקקין להשלים גם כשבלא"ה הוא רה"י רק שחסר מקום הנחה של ד' על ד'.

צ"ד - צ"ח.

הר"ן שחולק על זה.

צ"ח.

דברי הר"ן שאומרים חוקקין להשלים רק על חור שהוא למעלה מ' שהוא מקום פטור, דאמרינן חוקקין "לשווי" מקום חשוב ולעשותו רשות היחיד, ולחייב הזורק בחור, אבל תוך עשרה דהוי רשות הרבים, וכן פני הכותל, לא אמרינן חוקקין להשלים לאפוקי מרשותי, הרא"ה ז"ל.

צ"ז.

דברי תוס' שאחרי שאומרים חוקקין להשלים הוי חורי רה"י ולא כתבו שהוא רשות היחיד בזכות עצמו.

צ"ה.

יב. חקק בה להשלימה לעשרה

"בית שאין תוכו י', וקריו משלימו לי', על גגו מותר לטלטל בכולו, בתוכו אין מטלטלין אלא בדי' אמות, אמר אביי ואם חקק בו ד' על ד' והשלימו לי' מותר לטלטל בכולו. ובסוכה דף ד' איתא היתה

פחותה מ' טפחים, וחקק בה כדי להשלימה לעשרה, אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים פסולה, פחות משלשה כשרה: דרכי הראשונים בזה.

צ'.

שני דרכים איך לחלק בין שבת לסוכה ושרק בסוכה צריכים שלא יהי' מרחק של ג' טפחים, א', שאם כל העשרה טפחים אינם ביחד אין זה בגדר מחיצה, ולכן בסוכה צריכים לקרב אותם ע"י לבוד, אבל בשבת לא בעינן שם של מחיצה אלא סגי בזה שיש הפסק ניכר של י' טפחים שמעכב את הרבים מלבקוע לשם. ב', שלעולם גם בשבת צריכים מחיצה, ובאמת גם אם יש ריווח של ג' טפחים בין החלקים הרי זה בגדר מחיצה, רק שבסוכה צריכים תוך ג' משום שבסוכה צריכים שכל המחיצה תהי' סמוכה להסכך, כלומר מחוברת להסכך, ואילו אם יש ביניהם ג' טפחים אין החלק התחתון מחובר להסכך, אבל בשבת אין צריכים שכל המחיצה תהי' סמוכה להמקום שיש שם גובה של י', אלא צריכים רק שיהי' מחיצה, ולכן אין צורך לקרב את שני החלקים זה לזה ע"י לבוד.

צ'.

בענין אם לפי דברי אביי העשרה טפחים לאחר שחקק בו והשלימו לעשרה הם כי מצרפין את עובי התקרה, או האם העשרה הם ע"י צירוף האדמה שתחת המחיצות החיצוניות שהם כנגד החקק.

פ"ח, צ' (קטע "וכבר הבאנו" ולהלן שם).

יג. רשות הרבים

בענין אם מה שרה"ר עולה רק עד י' טפחים הרי זה משום שלמעלה מ' אינו מקום שימוש רבים, וממילא בצירוף ששפיר משתמשים, גם למעלה מ' הוא רה"ר. או האם זה דין של שיעור.

קי"א סק"ב.

בענין למה רה"ר צריכה להיות רחבה ט"ז אמה על ט"ז אמה.

מ"ד.

בענין אם בסרטיא ובמבואות המפולשין צריכים ט"ז אמה כמו בפלטיא.

מ"ד.

דברי המאירי שכתב וז"ל, ומבואות המפולשים להם משני צדדין, פירשום גדולי המחברים וחכמי הצרפתים כשהן רחבים שש עשרה אמה כמו שכתבנו למעלה וכמו שלמדנו בפרק הזורק מעגלות, ומ"מ חכמי הדורות משיבים עליה שאף בלא רחב שש עשרה אמה יהא קרוי רה"ר לפעמים הואיל ופלושיו ישרים ומכוונים זה לזה ושבקיעת רבים מצויה שם עכ"ל.

מ"ד.

בענין למה צריכים שהרה"ר תהי' מפולשת: האם זה כי רק אז המקום ראוי לשימוש רבים, או האם זה תנאי בצורת רשות הרבים, ונפ"מ אם צריכים בפלטיא שתהי' מפולשת.

מ"ה.

דברי הביאור הלכה שאע"פ שצריכים מפולשת, אבל אחרי שהיא מפולשת, מעתה גם מה שבולט שלא כנגד הפילוש הרי זה בכלל הרה"ר.

מ"ה.

בענין אם כדי להחשב רה"ר צריכים שהמבוי יהי' מפולש משער עד שער בלי עקמימות, והטעם למה.

מ"ו.

בענין הסוברים שנחשב רה"ר רק כשיש ששים ריבוא, והסוברים שהכוונה היא שצריכים ששים ריבוא עוברים שם כל יום.

מ"ז.

שני דרכים שכתב הרמב"ן בביאור השיטה שצריכים ששים ריבוא.

מ"ז (קטע "והנה הרמב"ן" ולהלן (ש).

ביאור דברי הרמב"ם שיערות ומדברות הם רשות הרבים.

מ"ז (קטע "והנה הרמב"ן" ולהלן (ש).

בענין אם מקום ששייך ליחיד יכול להחשב רה"ר.

מ"ח.

שיטות ר"ת והר"י והריב"א בהדביק דבילה שמינה בלבינה והיא רואה פני הקרקע.

י' סק"ט, כ', כ"ו, ס"ט, פ"ד.

בענין אם בהציור הנ"ל יש לפני הכותל דין של גוש רה"ר או של מקום פטור.

כ"ו.

יד. עמוד שרבים מכתפים עליו, וגומא

בענין אם רה"ר צריכה להיות לכה"פ ד' על ד', וממילא אם יש עמוד ברה"ר שרבים מכתפים עליו אבל אין בו ד' על ד', אין לו דין של רה"ר.

פ"ב, קי"א.

סתירה ברש"י שכתב שלא בעינן בעמוד שרבים מכתפים עליו שיהי' ד' על ד', ואילו באיספוקה גבוה ט' ורבים מכתפים עליו הרי הוא רה"ר רק אם יש בו ד' על ד'.

קי"א סק"א.

אם צריכים ד' על ד' צ"ל שהטעם למה במבוי מפולש צריכים שיהי' בו רוחב ט"ז אמות אין זה משום שכך הוא השיעור של רה"ר אלא הרי זה משום ששטח כזה ראוי להילוך רבים.

קי"א סק"א.

בענין היכא שהעמוד הוא גבוה יותר מט' טפחים עד י' טפחים.

קי"א סק"ב.

דברי התוס' רי"ד שאם העמוד הוא רחב ד' על ד' וגבוה י' הרי הוא רה"י אפילו אם רבים מכתפים עליו, כי אם הילוך רבים אינו מבטל מחיצות הה"נ שכיתוף רבים אינו מבטל מחיצות, ואם אין בו ד' על ד' הרי הוא מקום פטור, ושיטת הרא"ש שאם אין בו ד' על ד' הרי הוא רה"ר.

קי"א סק"ב.

בענין אם סגי בראוי לכתף עליו, או האם צריכים שלמעשה רבים מכתפים עליו. וכן אם סגי ברבים מכתפים עליו אפילו אם אינו ראוי לכך.

קי"ב.

דברי תוס' שהיכא שנח על כותל משופע,

כדי שיחשב הנחה ברשות הרבים צריכים שיהיו רבים מכתפים על השיפוע, ואם אינו כן הרי זה מקום פטור, ודברי הרמב"ן שחולק וסובר שגם בלי שרבים מכתפים עליו הרי הוא רה"ר.

כ"ו (קטע "ונראה שהרמב"ן" וקטע אחרון).

בענין גומא ברה"ר שיש בו עומק ט', ובענין היכא שהעמוק הוא פחות מט'.

קי"ג.

בענין גומא ברה"ר שעמוק י' ורחב ד' על ד' באופן שהוא רה"י, האם האויר עד לרקיע הוא ג"כ רה"י, או האם הוא רה"ר (עד גובה י') מהקרקע או מקום פטור.

קט"ז.

עוד בענין גומא שרבים מניחין שם את חפציהם.

צ"א (קטע "מיהו אכתי צ"ע" ולהלן שם).

טו. תל המתלקט עשרה מתוך ד' אמות

בענין תל המתלקט עשרה מתוך ארבע אמות וזרק ונח על גביו חייב.

נ"ב.

בענין אם המדרון עצמו נחשב מחיצה גבוהה עשרה.

נ"ב סק"א.

בענין הדין של החלק של השיפוע שהוא למעלה מיו"ד, והדין של החלק שהוא למטה מיו"ד.

נ"ב סק"ב.

בענין מה היא הכוונה ב"מתוך ארבע", האם הכוונה היא לארבע אמות של שיפוע, או האם הכוונה היא לארבע אמות של קרקע למטה במישור.

נ"ב סק"ג.

בענין אם מישור באמצע השיפוע מפסיק.

נ"ב סק"ד.

בענין היכא שהוא מתלקט עשרה טפחים ביותר מד' אמות, האם המדרון נחשב חלק מהרה"ר או ככרמלית.

נ"ב סק"ה.

טז. חורי רשות הרבים

בענין חור רה"ר שיש בו המדות של רה"י.

צ"ב.

בענין חורי רשות הרבים, ועקירה והנחה על גבי ד' על ד'.

צ"ג.

יז. כרמלית, וחצר שלא עירבו

בענין למה כרמלית נמנית לרשות בפני עצמה משא"כ חצר שלא עירבו וקרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה.

מ'.

דברי תוס' שגם בקעה מקורה היא כרמלית, וצ"ע למה לא נתנו לכרמלית גם את הקולא של רה"ר שצריכים שלא תהי' מקורה כמו שנתנו לה את הקולא של רה"ר שרק עד י' טפחים הוא בכלל הרשות.

פ"ג.

בענין מה שגזרו לא להוציא מרה"י לכרמלית, וכן בענין מה שגזרו שלא להוציא מרה"י לחצר שלא עירבו.

מ"ט.

הדרך שכשתיקנו חכמים את הדין של כרמלית אין הכוונה שתיקנו שיהי' עלי' חלות שם של רשות, אלא השאירו על מקומו שהוא בעצם מקום פטור, רק שתיקנו שיהיו לה הדין של רשות.

י"ח סק"ד.

בענין שאין כרמלית בכלים.

ס"ט, ע"ד, קי"ד.

בענין מה שמותר לטלטל מכרמלית לכרמלית.

קי"ז.

יח. קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה

"קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה וכו' הזורק לתוכו חייב", דברי רש"י שנראים דלא כמימרא זו.

ס'.

ס"ח.

ביאורים שונים ב"שדי נופו בתר עיקרו".

י"ח.

שיטות ר"ת והר"י והריב"א בהדביק דבילה שמינה בלבינה והיא רואה פני הקרקע.

י' סק"ט, כ', כ"ו, ס"ט, פ"ד.

בענין אם בהציוור הנ"ל יש לפני הכותל דין של גוש רה"ר או של מקום פטור.

כ"ו.

בענין היכא שהחפץ נח על רשות היחיד אבל האויר הוא של מקום פטור, וכן היכא שהחפץ נח על מקום פטור אבל האויר הוא אויר רשות הרבים.

כ"ו.

כ. מקום פטור

הדרך שמקום פטור אינו בגדר רשות, אלא רק בגדר מקום בעלמא.

י' סק"ו, ל"ח (קטע "ואין להקשות"), מ', נ', נ"ב סק"א, ע"ד, פ', צ"ז, ק"ב, קי"ד, קט"ז.

שרש"י סובר שיש שני סוגים של מקום פטור, א' כמו איסקופה שאינה בגדר רשות, ב', כמו עמוד בנוי שהוא בגדר רשות של מקום פטור.

ע"ד, פ'.

דברי המהרש"א שמקום פטור "אינה רשות לעצמה אבל רשות מיהא הוי".

ק"ב.

בענין מקום פטור בתוך כרמלית, כגון עמוד שאין בראשו ד' על ד' שעומד בתוך כרמלית.

פ'.

בענין "אדם עומד על האיסקופה (שהוא מקום פטור) ונוטל מבעל הבית ונותן לו, נוטל מעני ונותן לו, ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני, מעני ונותן לבעל הבית, ואם נטל ונתן שלשתן פטורים", ומשמע ששלשתן עוברים על איסור (פטור אבל אסור). שלשה ציורים בנוגע להנ"ל.

נ"א.

הדרך שהיכא שהוקף בתחילה לדירה הרי הוא רשות היחיד אפילו אם הוא יותר מבית סאתים ואין בו עכשיו בית דירה, וכן הוא הדין אם לא הוקף לדירה אבל עכשיו יש בו דירה, אבל היכא שלא הוקף בתחילה לדירה וגם עכשיו אין בו בית דירה אינה רשות היחיד אלא מקום פטור (ומדרבנן כרמלית). והרי הוא רשות היחיד רק אם אין בו יותר מבית סאתים.

ס', ע"ו.

בענין אם כדי להחשב מוקף לדירה לענין שיהי' מותר לטלטל בו גם מדרבנן מספיק בזה שהוא עושה לשם דירה, כלומר שברעתו לעשות שם בית דירה, ואין צריכים שכבר עכשיו יהי' שם בית.

ס"ב.

בענין איך לתקן קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כדי שיהי' מותר גם מדרבנן.

ס"ג.

דברי תוס' שמותר להוציא מקרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה לכרמלית אחרת.

מ'.

יט. ציורים שונים

בענין קרן זוית, בין העמודים, צדי רשות הרבים, וחורי רה"ר.

ס"ד, קי"ג.

עוד בענין בין העמודים.

ס"ה, ס"ו, ס"ז, קי"ב.

ביאור דחקי' ב' רבים, דרסי ב' רבים, מסגי רבים להדיא, ניחא תשמישת', הילוך ע"י הדחק, כיתוף ע"י הדחק.

ס"ד, ס"ו, ס"ח, צ"א.

עוד בהענינים הנ"ל, ובענין עמוד שרבים מכתפים עליו.

צ"א.

דברי המאירי שצואה ברה"ר נחשב חלק מהרה"ר כי אמרינן לבוד.

שיטת ההגהות אשר"י שיש מקום פטור בכלים, ושיטת תוס' שאין מקום פטור בכלים. ס"ט, ע"ד, ק"ב, קי"ד.

כא. כוורת

דברי רש"י שכשזרק מרה"י לרה"ר כוורת שיש בה המדות של רשות היחיד הרי הוא פטור כי אין חייבים על זריקת דבר שהוא עצמו רשות, ודברי תוס' שהוא פטור משום דחשיב מרה"י לרה"י, ודברי הר"ן שפטור גם כשזרק אותה ד' ברשות הרבים.

ק' - ק"ד.

בענין אם גם בשעת הילוכה בהאור הרי היא בגדר רשות היחיד.

ק"ג, ק"ד.

בענין זריקת מקום פטור או כרמלית.

ק"ב.

דברי הר"ר יהונתן דפטור רק אם זרק אותה בקומתה אבל לא כשזרקה על צדה.

ק"א.

הנה רבא סובר שאם קרומיות של קנה של הכוורת בולטות למעלה מ"י לא מיקרי הנחה ברה"ר כי הכוורת אגידא למקום פטור, ואביי חולק על זה. בענין אם אביי חולק גם היכא שמיעוט מגוף הכלי אגידא למקום פטור.

ק"ד.

בענין הזורק כוורת שיש בה גובה י' מרה"ר לרה"י, היכא שרחבה ו', והיכא שאינה רחבה ו'.

ק"ה.

ספיקת הרשב"א בענין אם כלי שיש בו המדות של רה"י תופס מקום ברה"י להיות רשות בפני עצמה כדרך שהוא תופס ברה"ר, כי י"ל שדוקא ברה"ר הרי הוא תופס מקום כי רשות הרבים הוא רק עד גובה י'.

ק"ה.

שיטת הר"ח שרחבה ששה (האמור בכוורת) כולל גם את עובי המחיצות.

ק"ו.

דברי רש"י שהיכא שלא כפאה על פי' לא אמרינן לבוד כדי ליצור מחיצה של י' כי

אמרינן לבוד רק לכיוון המחיצה ולא משולי הכוורת ולמטה. ודעת תוס' שלא אמרינן לבוד מהשולים ולמטה כי אמרינן לבוד רק היכא שע"י הלבוד תהי' מחיצה י' כנגד חלל של י'.

ק"ח, ק"ט.

בענין היכא שכפאה על פי', האם הטעם למה חשיבא הנחה כשהיא מגיעה לפחות מג' סמוך לקרקע הוא משום לבוד, או האם זה משום ארעא סמיכתא, דהיינו שחשבינן שגם האויר הוא קרקע, או האם זה משום שהאויר פחות מג' סמוך לקרקע חשיב הוא עצמו מקום הנחה, ושרבא שסובר בדף ק' שפחות מג' סמוך לקרקע לא מיקרי נח הרי זה כי איירי שם שסופו לצאת מהרשות, ולבוד לא שייך שם כי איירי בכלי ולבוד שייך רק בכלי כמו כוורת שיש לו מחיצות. ועכ"פ רב חלקי בר טובי בדף צ"ו ע"א חולק על רבא.

ובגט מהני הגיע לפחות מג' סמוך לקרקע אע"פ שהגט הוא בתנועה כי בגט סגי ב"מינטר".

ק"ט.

דברי הרמב"ן שלא אמרינן לבוד בכלים.

ק"ט (קטע) "ובחידושי הרמב"ן" וקטע "ועי' במלחמות".

בענין למה בכפאה על פי' לא אמרינן לבוד מיד כשהגיעו קרומיות של קנה פחות מג' סמוך לקרקע באופן שגם בגבוהה שבעה ומשהו תהי' אגידא למקום פטור.

ק"ט (קטע) "והנה הרשב"א).

כב. מעביר ד' אמות ברה"ר

בענין למה המעביר ד"א ברה"ר חייב מיתה, הלא אין מענישין על דבר שנלמד מהלכה למשה מסיני.

א' סק"ו.

הראשונים שסוברים שיסוד החיוב של מעביר ד"א ברה"ר הוא משום שדמי למוציא מרה"י לרה"ר כי ד' אמותיו של אדם הן כמו רה"י.

א' סק"ו סק"י סקי"א, י' סק"ב, ג"א, ל"ח, קט"ו, קי"ט, ק"כ, קכ"א (קטע אחרון).

ק"ט.

בענין אם העביר יותר מד' אמות, האם גם היתרון נחשב חלק מהאיסור.

ל"ו, ל"ח.

בענין אם במעביר ד"א ברה"ר צריכים שגם העקירה וההנחה יהיו ברה"ר.

ח' (קטע אחרון), י"א, י"ב, צ"ג.

בענין היכא שזרק מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע, ובין שתי ההעברות ברה"ר יש ד"א, דתנן שהוא חייב, איך צריך להיות הדין אם סוברים שקלוטה כמי שהונחה דמיא.

ט"ז (קטע "והנה להלן" ולהלן שם), קכ"א.

בענין המעביר ברה"ר מתחילת ד' לסוף ד' אבל חלק מהמרחק העביר למעלה מ" טפחים שהוא מקום פטור, וכן אם חלק מהד' אמות ה' כרמלית כגון מדבר, או רה"י, רק שההנחה היתה ברה"ר בריחוק ד"א מהעקירה שהיתה גם היא ברה"ר.

א' סק"ו, קכ"א.

בענין בענין אם מותר להעביר ברה"ר פחות מד"א או האם אסור מדרבנן או משום שחצי שיעור אסור מן התורה.

קט"ו.

שגגות

שאם עשה שתי מלאכות ששתיהן הן ציורים של אב אחד, כגון זורע ונוטע, הרי הוא חייב רק אחת.

ד'.

דברי רש"י בב"ק דף ב' ע"א שבהציוור הנ"ל הקרבן בא על שני המעשים, משא"כ כשעשה אב ותולדה דידי' הקרבן בא רק בשביל האב.

ד'.

דברי התוס' הרא"ש שכיון שיש פסוק להוצאה דעני ופסוק שני להוצאה דבעל הבית, אם עשה שתיהן בהעלם אחד, הרי הוא חייב שתיים.

ה'.

הדרך שיסוד המלאכה אינו שהאדם הוציא את החפץ מהד' אמות שלו עצמו שהן כרה"י דידי', אלא יסוד המלאכה הוא שהוציא את החפץ מהמקום של החפץ דהיינו מד' אמותיו של החפץ.

ק"ט, קכ"א.

דברי רש"י שהיכא שעקר מרה"י שלא על מנת להוציא לרה"ר ואח"כ נמלך להוציא אינו חייב, אבל במעביר ד"א ברה"ר הרי הוא חייב אפילו אם עקר שלא על מנת להעביר ורק אח"כ נמלך להוציא, וביאורו של התוצאות חיים שבמלאכת הוצאה צריכים עקירה מהרשות, ולכן בשעת העקירה צריכים שהיה בדעתו להוציא מהרשות, אבל במעביר ד"א סגי בעקירה מן הקרקע, ולכן אין צורך שיתכוין להעבירו ד"א, וזהו דלא כהראשונים הנ"ל.

א' סק"ו.

דרכו של הגר"ח שבמלאכת הוצאה מהות המלאכה היא העקירה מרשות היחיד וההנחה ברה"ר, ואילו עצם העברת הרשות מרשות היחיד לרה"ר אינה חלק מגוף המלאכה אלא רק הדרך איך להמציא עקירה ברה"י והנחה ברה"ר, משא"כ במעביר ד"א ברה"ר עצם ההעברת השטח של ד"א היא חלק מגוף המלאכה ולא תנאי צדדי. וגם דבריו הם דלא כהראשונים הנ"ל.

א' סק"י, ב'.

דעת הרמב"ם שרק מעביר ד"א ברה"ר הוא ציור של אב, אבל מושיט או זורק ד"א ברה"ר הם תולדות, ודלא כמו ששמע מהרמב"ן והר"ן שכל הציורים של ד"א ברה"ר הם בגדר תולדה.

א' סק"ו.

דברי תוס' שצריכים שהחפץ לאחר שזו ד' אמות לא יהי' אגידא בתוך הד' אמות שלו.

ק"ט.

בענין אם הוא חייב היכא שהחפץ הוא חפץ קטן, וע"י מקל הזיז אותו מתוך הד' אמות שלו החוצה, ולא הזיז אותו מרחק של ד' אמות.